

Garami Gréta

Panel Póni Projekt

Demcsák Dóra Vanda kiállítása

K Galéria,
2021. VI. 4. – VII. 23.

Demcsák Dóra Vanda 2014-ben végzett a Képzőművészeti Egyetem szobrász szakán, ahol mesterei Karmó Zoltán és Sallai Géza voltak. Munkái többek közt az Artmarket, a MűvészetMalom, a Műcsarnok, a szegedi Reök-palota kiállításain szerepeltek, de domborműveivel Budapesten köztéren, épülethomlokzatokon is találkozhatunk. Rendszeres résztvevője a kecskeméti acélszobrászati szimpóziumnak, ahol olyan művészekkel dolgozott együtt, mint Deli Ágnes, Gaál Endre, Gerber Pál vagy a K Galéria más termeiben munkáival szintén szereplő Majoros Áron.

Legfőbb alapanyaga a fémhulladék – vas- és acéllemezek, huzalok, rudak – vagy egy ipari melléktermék, az

acélforgács. Művészi eszközei között pedig sokszor igen csak maskulin szerszámok is szerepelnek, például a flex vagy a hegesztő. Korábbi munkái az organikus absztrakció és a figuralitás határán álltak. Plasztikai állatalakokat ábrázoltak, elsősorban lovakat és kutyákat, amelyeknek expresszív mozgása és roncsolt, égetett, olvasztott felülete vagy áttört, kilyukadt, szétszakadó tömege Giacometti zaklatott szobraira emlékeztetett. A sokszor bonyolult formák azonban valójában emberi lélekállapotokat, vívódásokat, emocionális pillanatokot idéznek fel, és erős önreflexív tartalmat hordoznak.

A K Galériában látható *Panel Póni Projekt* című kiállítás Demcsáknak az elmúlt évben készített új sorozatát

DEMCSÁK Dóra Vanda:
Panel Póni Projekt, 2021
Fotó: Csukás Réka
A művész jóvoltából
↓→

mutatja be. A 2020-as tavaszi lezárások alatt újtára indított új kiállítóhely egészen aktuális témával jelentkezik az első élőben nyíló egyéni kiállításán. Az anyag a tömeges magány gondolatára, a természettől és gyökereinktől való eltávolodásra, illetve a nagyvárosi lakásba száműzött, kapcsolatok nélküli közelmúltra reagál. A redukált formavilágú állatalakok installációként jelennek meg a zárt térben, és a természetes emberi lét és a vasbetonba zárt élet ellentétének kérdéseit dolgozzák fel. Az antropomorf állatok és az épített környezet abszurd párosítása az installáció mellett kiállított fotósorozaton is visszaköszön, amelynek főszereplője a panelépület különböző helyiségeiben véletlenszerűen feltűnő, leszegett fejű, elárvult pónialak.

A most kiállított anyag sokban különbözik a korábbi munkáktól, és egy új korszak nyitányát jelzi. Bár most is állatokat látunk, a figurák elveszítették azt a dinamikus, vitalitást tükröző jellegüket, amit a művész korábbi munkáinál megtapasztalhattunk. A szobrok anyaga és a technikai eljárás is más, és a lendületben, erőben, néha akár agresszív energiákban gazdag figurák mostanra csendes, visszafogott, kontemplatív tartalmakat közvetítő formáká változtak.

A plasztikák anyagában a művész az acél és a gyapjú, a moha vagy a fonál ötvözésével kísérletezik. A hideg és kemény fém látszólag eltűnik, és a jóval sérülékenyebb, puhább, lágyabb anyagok veszik át a főszerepet. Persze a lovacskák belső, rejtett vázát továbbra is acélrudak alkotják, néhol – mint a fonalból készült póninál – egészen megtévesztő módon. A megjelenített lények tehát szimbolikusan és fizikailag is masszív belső maggal és megingathatatlan tartással rendelkeznek. A fémvázat tűnemezeléssel készített gyapjú borítja, melynek természetessége, organikus és meleg hatása, akár csak az élő, zöld mohakaróval megjelenített, békésen legelésző figura esetében, természetellenesnek hat a zárt térben, és tovább fokozza a természetes és ipari létünk között feszülő ellentétet.

„Gyűrlényei” mintha a háború alatt a pincébe zárt bujkálók lennének. A kiállítás címe szerint panelfalak közt élő pónik, de inkább csikó-barány hibridek ők, akiknek ártatlanságot, sebezhetőséget és szerethetőséget mutató alakjai a művész őszinte önvallomásai egyben. A forma gyűrése, torzítása, az anyag gyötrése, a gyapjú sérülékenysége természetesen mind szimbolikus tartalmú.

Az egyik emberálat-figura, egyébként kifejezetten az adott térbe tervezve, kifelé sóvárogva nyújtja a nyakát, hogy némi fényhez, reményhez, a külső természetes világ látványához jusson az ablakon keresztül. Szemben vele egy fegyelmezett, szabályos, már-már rideg szerkezetű rácsállatban – anyatestének bőrtönébe zárva – jelenik meg a jóval organikusabb, kajlán mozgalmas, szárnyalni vágyó póni. A figurák közösségi létezésüktől megfosztott, mindig kérdéses végkimenetelű életünket képezik le. Az állatalakok aszottan elvékonyodó lábai, csontos tagjai, a girhes testek – a gyapjú és a moha egyébként simogatnivaló, ölelésre készítő melegsége ellenére is – az elmúlt másfél év szorongásokkal teli, megrendítő élményeire reflektálnak.

Még magában az alkotói eljárásban is visszaköszön ennek a globális hatású, valamiféle új érárt elindító állapotnak a gondolata: a tűnemezelés során egyetlen, jelentéktelenül apró, horgas tű gubancolja össze a szálakat. Egy apró, repetitív mozdulattal készülő eljárást látunk itt, ami arra a jelenségre is utal, ahogy a közelmúlt a befelé fordulás, a kontemplatív szemlélődés igényét és tevékenységét hozta rohanó életünkbe.

Egészen különleges a fehér póni. Az elfoszló, szétomló fonál és a földön eltűnő szálak a kötődés nélküli létezését jelenítik meg. Másrészt tele vannak nőies emelkedettséggel: mives szépségű, horgolt felületet látunk, a tradicionális női kézművesség egyik technikáját, a makramét, amitől az állat könnyeddé, szellemszerűen lebegővé válik. Érezni az áttört dísz dekorativitását, a minta ismétlődésében a harmonikus ritmust, sőt még a geometria eleganciáját is. A figura, akár csak Demcsák Dóra Vanda, egy lépésre van a szárnyalástól. A kiállítás munkái expresszív, a kifejezőerőre fókuszáló, egyszerre magánmitológikus, személyes indíttatású, ugyanakkor aktuális társadalmi érintettségű alkotások.